

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 205/2018-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmirá Mamojku o sťažnosti [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Antalom, advokátska kancelária, Hlavná 13, Trnava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 P 146/2015, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDAKČIA] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 205/2018-11 z 22. mája 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKČIA]

██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 P 146/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Následne ústavný súd 13. júna 2018 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

3. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 16. júla 2018, ktorého súčasťou bola aj chronológia úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, ako aj vyjadrenie zákonnej sudkyne. Z predloženej chronológie vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„- dňa 06.11.2014 bol na OS Prievidza podaný návrh na rozvod manželstva a ÚPP k mal. dieťaťu

- dňa 03.02.2015 bol ustanovený ÚPSVaR Piešťany za opatrovníka pre mal. ██████████

- dňa 03.02.2015 bola navrhovateľka ██████████ oslobodená od platenia súdnych poplatkov

- dňa 03.02.2015 bol požiadaný ÚPSVaR Piešťany o prešetrenie aktuálnych rodinných pomerov u matky maloletej; ÚPSVaR Prievidza o poskytnutie informácií ohľadom otca maloletého, či je vedený ako uchádzač o zamestnanie, či je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov, resp. sociálnych dávok; ÚPSVaR Prievidza o poskytnutie informácií ohľadom matky či je vedená ako uchádzačka o zamestnanie, či je poberateľkou dávky v hmotnej núdzi a príspevkov, resp. sociálnych dávok

- dňa 13.02.2015 bolo súdu doručené oznámenie, že otec nie je evidovaný ako uchádzač o zamestnanie

- dňa 16.02.2015 bolo súdu doručené oznámenie, že nie je poberateľom žiadnych sociálnych dávok

- dňa 26.02.2015 bolo doručené oznámenie, že matka nie je a nebola evidovaná ako uchádzač o zamestnanie a je poberateľkou prídavku na dieťa
- dňa 27.02.2015 bola súdu doručená správa z prešetrených pomerov
- dňa 04.05.2015 bolo vypracované upovedomenie účastníkom, že spis z dôvodu miestnej príslušnosti bude postúpený OS Piešťany
- dňa 08.06.2015 bol spis postúpený z dôvodu miestnej nepríslušnosti na OS Piešťany, konaniu bola pridelená spisová značka 13P/146/2015
- dňa 08.06.2015 súd lustroval v databáze súdov, ako aj v Sociálnej poisťovni
- dňa 09.10.2015 bola doručená žiadosť matky o urýchlenie rozvodového konania a postúpenie na OS Trnava
- dňa 05.01.2016 OS Piešťany vyslovil nesúhlas s postúpením veci a dňa 14.01.2016 predložil spis na rozhodnutie KS v Trnave
- dňa 27.01.2016 Krajský súd v Trnave rozhodol, že nesúhlas OS Piešťany s postúpením veci nie je dôvodný a miestne príslušným súdom na jednanie a rozhodnutie veci je OS Piešťany dňa 01.03.2016 bol spis doručený tunajšiemu súdu, ktorý doručoval uznesenie Krajského súdu v Trnave matke a otcovi
- dňa 28.04.2016 bolo rozhodnutie KS v Trnave doručované matke cestou OO PZ, avšak neúspešne
- dňa 23.05.2016 bol žiadaný ÚPSVaR Trnava o oznámenie, či rodinu účastníkov konania vedú vo svojej evidencii, ak áno, nech oznámia, kde sa toho času zdržiava navrhovateľka dňa 16.06.2016 súd opätovne žiadal ÚPSVaR Trnava o oznámenie, kde sa zdržiava matka dňa 04.07.2016 ÚPSVaR Trnava oznámil, že matka sa spolu s maloletými v [REDACTED]
- dňa 19.07.2016 súd doručoval zásielku matke na uvedenú adresu, avšak táto sa 27.07.2016 vrátila ako nedoručená
- dňa 17.08.2016 súd doručoval matke cestou OO PZ Prešov
- dňa 12.09.2016 bola súdu doručená doručenka od matky (rozhodnutie KS v TT 23NcC/l/2016-49 nadobudlo právoplatnosť dňa 02.09.2016)
- dňa 04.05.2017 súd telefonicky kontaktoval matku, ktorá uviedla, že sa zdržiava v [REDACTED]

- dňa 11.09.2017 súd žiadal telefónne číslo na matku a následne ju poverená vyššia súdna kontaktovala, matka v telefonickom rozhovore žiadala urýchliť konanie o rozvod, oznámila, že sa chce rozviesť čo najrýchlejšie, keďže je tehotná, chce sa znova vydať a zároveň oznámila súdu, že deti dala na adopciu, nakoľko nebola schopná sa o ne postarať, v ten istý deň poverenú VSÚ kontaktovala pracovníčka ÚPSVaR Piešťany, ktorá uviedla, že nemá presné informácie o tom, ktoré deti matka dala na adopciu, následne súd kontaktoval ÚPSVaR Trnava, ktorý oznámil, že maloletá [REDAKOVANÉ] sa nachádza v krízovom centre v [REDAKOVANÉ] a zatiaľ nebolo vo veci rozhodnuté

- dňa 18.09.2017 poverená vyššia súdna telefonicky kontaktovala OS Prešov, kde jej bolo oznámené že ohľadom mal. detí [REDAKOVANÉ] ([REDAKOVANÉ]) prebiehajú 2 konania (nariadenie ústavnej starostlivosti a o osvojitelnosti),

- dňa 25.09.2017 súd predvolal matku na informatívny výsluch za účelom doplnenia podania rodným listom mal. [REDAKOVANÉ] na deň 29.09.2017

- dňa 14.11.2017 bolo doručené podanie matky, ktorým žiada preloženie spisu na OS Trnava

- dňa 22.01.2018 súd zisťoval stav konaní vedených na OS Prešov

- dňa 13.03.2018 bolo doručené vyjadrenie matky, ako aj oznámenie, že žiada, aby spis zostal v Piešťanoch z dôvodu, že jej manžel súhlasí s rozvodom

- dňa 13.03.2018 boli doručené rozhodnutia OS Prešov

- dňa 19.04.2018 bol súdu doručený rozsudok OS Prešov, ktorým vyslovil, že maloletá [REDAKOVANÉ] a maloletí [REDAKOVANÉ] sú osvojiteľnými, rodičov pozbavil výkonu rodičovských práv k maloletým deťom

- dňa 24.04.2018 bolo doručené emailové podanie otca, ktorým oznámil, že súhlasí s rozvodom

- dňa 09.05.2018 bol žiadaný OS Prešov o zaslanie doložky PPL

- dňa 24.05.2018 súd telefonicky kontaktoval účastníkov s tým, že predpokladaný termín pojednávania bude 29.05.2018, účastníci s pojednávaním súhlasili, netrvali na písomnom predvolaní a súhlasili s pojednávaním bez zachovania 5-dňovej lehoty na prípravu pojednávania

- dňa 28.05.2018 zákonná sudkyňa vytýčila termín na 29.05.2018

- na pojednávaní dňa 29.05.2018 bol vyhlásený rozsudok, ktorým bolo manželstvo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] rozvedené, rozsudok nadobudol PPL dňa 29.05.2018. “

4. Ústavný súd konštatuje, že uvedená chronológia úkonov zodpovedá obsahu súdneho spisu, ktorý mu bol predložený.

5. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení ďalej uviedla:

«Spis bol postúpený dňa 08.06.2015 Okresnému súdu Piešťany z dôvodu miestnej príslušnosti, dňa 05.01.2016 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave z dôvodu nesúhlasu s postúpením veci. Krajský súd v Trnave uznesením č.k. 23NcC/l/2016 - 49 zo dňa 27.01.2016, právoplatným dňa 02.09.2016 rozhodol, že nesúhlas je nedôvodný a miestne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie veci je Okresný súd Piešťany.

Navrhovateľka (sťažovateľka) menila miesto pobytu bez toho, aby túto rozhodnú skutočnosť pre doručovanie písomností oznámila riadne a včas súdu. Tvrdenie sťažovateľky, že oznámila adresu v [REDAKOVANÉ] je síce pravdivé (na č.l. 45), avšak uviedla len, že žiada presunutie spisu, lebo sa sťahujú do [REDAKOVANÉ] na konkrétnu adresu, ale bez uvedenia kedy k tejto skutočnosti príde, a či žiada na túto adresu aj doručovať písomnosti. Následne sa navrhovateľka odsťahovala do [REDAKOVANÉ] a túto okolnosť už súdu neoznámila, čo výrazne sťažilo postup súdu v konaní potrebou opakovane prešetrovať pobyt navrhovateľky. Podľa správy ÚPSVaR sa v júli 2016 nachádzala v [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], pričom mala hlásený trvalý pobyt mesto [REDAKOVANÉ]. V auguste 2016 bol súdu doručený email so žiadosťou o „preposlanie spisu na Okresný súd Prešov“, bez uvedenia žiadateľa. Zásielku doručovanú navrhovateľke sa polícii nepodarilo doručiť na vyššie uvedenú adresu a následne v máji 2017 bolo zistené, že navrhovateľka má hlásený trvalý pobyt mesto [REDAKOVANÉ]. Telefonicky bolo zistená adresa navrhovateľky a následne prebiehala emailová/telefonická komunikácia s navrhovateľkou. Navrhovateľka taktiež súdu v priebehu konania neoznámila, že v manželstve sa narodilo v roku 2015 ďalšie spoločné dieťa, čo súd zistil až lustráciou v septembri 2017. V tom čase bolo súdu oznámené, že na Okresnom súde Prešov prebiehajú konania týkajúce sa maloletých detí manželov bol zisťovaný stav týchto

konaní. Dňa 29.09.2017 sa realizoval výsluch navrhovateľky a bol doložený rodný list ďalšieho spoločného dieťaťa manželov...

... Z vyššie opísaného rozpisu úkonov súdu v konaní je zrejmé, že z väčšej časti bol sťažený postup súdu v konaní neúplnými a nepresnými informáciami navrhovateľky (sťažovateľky) v konaní. Súdu neoznamovala zmeny adresy pobytu a teda aj na doručovanie písomností. Aj keď síce súdu oznámila, že sa sťahuje do [REDAKOVANÉ], neuviedla to ako adresu na doručovanie a taktiež neoznámila súdu keď sa z [REDAKOVANÉ] odsťahovala do [REDAKOVANÉ]. Rovnako súdu navrhovateľka neoznámila, že sa jej narodilo z manželstva ďalšie dieťa. Následne súd zisťoval stav konaní o vyslovenie osvojiteľnosti deti na Okresnom súde Prešov, kde sa súčasne rozhodovalo o pozbavení navrhovateľky a otca výkonu rodičovských práv vo vzťahu k obom maloletým deťom, ktoré rozhodnutie bolo súdu doručené 19.4.2018, preto súd nemohol následne vo veci rozvodu manželstva skôr konať. Na 29.5.2018 bolo vo veci nariadené pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok a tento uvedený deň aj nadobudol právoplatnosť.»

6. Predsedníčka okresného súdu v závere svojho stanoviska vyjadrila presvedčenie, že „zo strany súdu k neprimeraným prietahom neprišlo. Dĺžka daného konania je ovplyvnená správaním, resp. neoznamovaním rozhodných skutočností pre konania navrhovateľkou.“. Zároveň vyjadrila súhlas s upustením v danej veci od ústneho pojednávania.

7. Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení doručenom 2. augusta 2018 sa nestotožnil so stanoviskom okresného súdu a zotrval na dôvodnosti svojej sťažnosti s poukazom na komplikovanú životnú situáciu sťažovateľky a zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľka v procesnej pozícii navhovateľky „o rozvod manželstva“, ústavný súd konštatuje, že takéto konanie možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že z citovanej chronológie úkonov okresného súdu a účastníkov konania (bod 3 tohto rozhodnutia) vyplýva, že sťažovateľka v podstatnej miere prispela k doterajšej dĺžke napadnutého konania. S obranou okresného súdu (bod 5 tohto rozhodnutia, pozn.) z dôvodu jej akceptovateľnosti sa preto stotožnil.

19. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu.

20. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že okresný súd konal v primeraných lehotách, vykonával úkony smerujúce k odstráneniu nedostatkov návrhu sťažovateľky a zároveň zabezpečoval podklady nevyhnutné k rozhodnutiu o veci samej. Ústavný súd ďalej konštatuje, že nezistil ani zbytočné prietahy v napadnutom konaní zapríčinené okresným súdom ani v rovine neefektívneho alebo nesústredeného postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

21. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnuté konanie ako celok bolo predĺžené výlučne v dôsledku správania sťažovateľky a toto predĺženie nie je pričítateľné okresnému súdu. Sťažovateľka okresnému súdu neoznámila rozhodné skutočnosti potrebné pre efektívny postup okresného súdu (počet detí z manželstva ani prebiehajúce konania o osvojiteľnosti jej maloletých detí). Ďalej ústavný súd z predloženého súdneho spisu považoval za preukázané, že sťažovateľka viackrát zmenila svoj pobyt bez príslušného oznámenia adresy, na ktorú jej majú byť doručované písomnosti. Konštatuje, že okresný súd v tomto smere vyvinul primeranú aktivitu na účel ďalšieho postupu a rozhodnutia vo veci.

22. Vychádzajúc z uvedeného a skutočnosti, že v priebehu konania o tejto sťažnosti došlo k právoplatnému skončeniu napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní nedošlo k zbytočným prietahom, a tým ani k porušeniu označených práv sťažovateľky, preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

23. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, konštatuje, že bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými v nej uplatnenými návrhmi sťažovateľky, keďže rozhodovanie o týchto návrhoch záviselo od vyslovenia porušenia jej označených práv, resp. vyhoveniú sťažnosti.

24. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2018